

Valtion
taloudellinen
tutkimuskeskus

Muistiot 32

Vuoden 2013 vero- ja etuusperusteiden
muutosten vaikutukset kotitalouksiin

VATT MUISTIOT

32

Vuoden 2013 vero- ja etuusperusteiden
muutosten vaikutukset kotitalouksiin

Heikki Viitamäki

ISBN 978-952-274-070-0 (PDF)

ISSN 1798-0321 (PDF)

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus
Government Institute for Economic Research
Arkadiankatu 7, 00100 Helsinki, Finland

Helsinki, huhtikuu 2013

Esipuhe

Haluan esittää kiitokseni useille työtovereilleni Valtion taloudellisessa tutkimuskeskuksessa ja valtiovarainministeriössä hyödyllisistä kommentista. Erityisesti haluan kiittää johtavaa ekonomistia Essi Eerolaa ja tutkija Tuomas Matikkaa.

Sisällys

1 Johdanto	1
2 Vero- ja etuusperusteisiin tehdyt muutokset	3
3 Laskentaperusteet	5
3.1 Yleistä	5
3.2 Perustemuutosten vaikutukset	6
3.3 Milloin verotus kevenee tai kiristyy?	6
3.4 Veronkevennyksen ja -kiristyksen suuruus	8
3.5 Ostovoiman muutos	8
4 Keskeiset taloudelliset vaikutukset	10
4.1 Kotitalouksien käytettävissä olevat tulot	10
4.2 Tulo- ja marginaaliveroasteet	11
4.3 Tulonjakovaikutukset	13
4.4 Esimerkkilaskelmat	14
4.5 Tuloverotuksen ja ostovoiman muutokset	18
5 Yhteenveto	19
Lähteet	20
Liite 1: Tulot, verovähennykset ja tuloveroaste	21
Liite 2: Veroperusteiden indeksitarkistukset	23
Liite 3: Ostovoiman muutoksen laskeminen	26
Liite 4: Esimerkkejä indeksitarkistuksista	27

1 Johdanto

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelman mukaan työmarkkinoita, verotusta ja sosiaaliturvaa kehitetään osallisuuden ja työllisyyden näkökulmasta. Työn verotuksen kiristyminen estetään kaikilla tulotasoilla, mikä tukee ostovoiman kehitystä. Sosiaaliturvassa pääpaino on palvelujen laadun, saatavuuden ja vaikuttavuuden ohella etuuskien kehittämisessä niin, että jokaisen toimeentulo turvataan. Lisäksi tuloeroja kavennetaan ja köyhyyttä, eriarvoisuutta sekä syrjäytymistä vähennetään.¹

Tässä muistiossa arvioidaan ansiotuloveroihin ja sosiaalietuuksiin vuonna 2013 tehtyjen muutosten vaikutuksia kotitalouksien käytettävissä olevien tuloihin, veroasteisiin ja tulonjakoon. Tarkasteltavana ovat ainoastaan lainsäädännön mukaiset ns. päätösperäiset muutokset. Lisäksi arvioidaan kyseisten muutosten vaikutuksia tuloverotuksen tasoon ja kotitalouksien ostovoimaan, kun otetaan huomioon ansiotulojen ja hintatason odotettu kehitys. Laskelmat ovat staattisia, eli käyttäytymismuutoksia ei ole otettu huomioon.

Vaikutuslaskelmien ohella muistiossa kuvataan käytettyjä laskentamenetelmiä. Näin siksi, että julkisessa keskustelussa esitetään usein erilaisia näkemyksiä muun muassa siitä, miten tuloverotuksen muutoksia tulisi arvioida. Myös hallitusten tulkinnat ovat vaihdelleet. Aiemmin katsottiin, että inflaation ylittävät veroperusteiden indeksitarkistukset keventävät verotusta, mutta kahden viimeisen hallituksen aikana ”aitoina veronkevennyksinä” on pidetty vasta sellaisia indeksitarkistuksia, jotka ylittäviä ansiotason nousun. Tosin myös tuolloin keskeisten hallituspuolueiden näkemykset ovat poikenneet toisistaan.²

Ajoittain vilkkaasta keskustelusta huolimatta verotuksen päätösperäisten muutosten arviointia on tarkasteltu vähän kirjallisuudessa. Turkkila (2011) toteaa väitöskirjassaan, että tällaista ”...tarkastelutapaa en ole havainnut tuloverotusta käsittelevässä kirjallisuudessa”.³ Lähestymistavan käyttö on kuitenkin lisäänty-

¹ Hallitusohjelma 22.6.2011. [<http://valtioneuvosto.fi/hallitus/hallitusohjelma/pdf/fi.pdf>].

² Helsingin Sanomat, 20.9.2009.

³ Muutoin indeksitarkistuksista on olemassa kirjallisuutta. Ns. ”bracket creep”-ilmiöstä puhutaan kun nimellistulot nousevat, mutta veroperusteisiin ei tehdä indeksitarkistuksia. Tällöin osa verovelvollisista siirtyy progressiivisessa tuloveroasteikossa ylempiin tuloluokkiin ja tulo- sekä marginaaliveroasteet nousevat. ”Fiscal drag” puolestaan viittaa siihen, että kyseisessä tilanteessa julkisen sektorin verotuotot lisääntyvät tuloja enemmän. Jos talous kasvaa reaalisesti, tuloverojen ja maksujen osuus veronalaisista tuloista nousee, vaikka inflaatiotarkistukset olisivat täysimääräisiä. Usein ”fiscal drag”-keskustelu liittyy kuitenkin siihen, että inflaatio-oloissa verojärjestelmä toimii ”automaattisena stabilisaattorina” lisäämällä reaalisia verotuottoja, alentamalla kulutusta ja hillitsemällä siten talouskasvua. Ks. esim. Hetemäki (2009), Tervala (2009) ja Immervoll (2000)..

nyt mikrosimulaatiomallien yleistyessä, jolloin päätösperäisiä muutoksia voidaan tarkastella pitämällä muut tekijät ennallaan.⁴

Tällaisissa arvioinneissa nousevat esille seuraavat kysymykset:

- Miten vero- ja etuusperusteiden muutosten vaikutukset lasketaan?
- Keveneekö vai kiristyykö verotus näiden muutosten seurauksena?
- Kuinka suuri veronkevennys tai -kiristys on?
- Miten kotitalouksien ostovoima muuttuu muutosten johdosta?

Vaikutusarviot on laskettu verotuksen ja etuuksien mikrosimulointimallilla (TUJA). Sen tietolähteenä on Tilastokeskuksen tulonjakotilaston palveluaineisto, joka on tilastollisesti edustava otos Suomen kotitalouksista. Yksilötason tiedot on saatettu vastaamaan koko väestöä painokertoimien (korotuskertoimien) avulla. Malliaineisto on ajantasaistettu tilastovuotta myöhemmille vuosille siten, että esimerkiksi tulot sekä työllisten, työttömien ja eläkkeensaajien lukumäärät vastaavat arvioita tulevasta kehityksestä.⁵ Nämä arviot perustuvat pääosin valtiovarainministeriön ennusteisiin.⁶

Muistion rakenne on seuraava. Luvussa 2 luetellaan ne henkilöverotuksen ja etuuksien muutokset, jotka otetaan huomioon laskelmissa. Luvussa 3 kuvataan käytettyjä laskentaperiaatteita ja luvussa 4 esitetään tutkimuksen keskeiset tulokset. Liitteissä 1-4 kuvataan formaalisesti tekstissä esitetyjä huomioita ja pyritään havainnollistamaan niitä joidenkin laskelmien avulla.

⁴ Suomessa simulointimenetelmää ovat käyttäneet Salomäki (1992), Lehtinen ja Salomäki (1993) sekä Viitamäki (2008) talousarvioesitysten vaikutuksia arvioidessaan. Myös valtiovarainministeriön tietoteiden (1994 ja 1995) taustalla ovat vastaavat laskelmat.

⁵ Viimeisin palveluaineisto on vuodelta 2010. Se sisältää 23 018 otoshenkilöä ja 9 351 kotitaloutta. Jokaisesta otoshenkilöstä on noin 800 tietoa, jotka on kerätty pääasiassa erilaisista hallinnollisista rekistereistä. Simulointitulokset vastaavat kokonaistasolla suhteellisen hyvin toteutunutta kehitystä. Esimerkiksi vuoden 2010 aineistolla (ja vuodelle 2010) simuloitujen tuloverojen osuudet vastaavista maksuunpannuista veroista olivat seuraavat: valtion ansiotulovero 98 %, kunnallisvero 99,5 % ja pääomatulovero 97,8 %. Merkittävimmät rajoitukset liittyvät eräiden sosiaalietuuksien laskentaan ja pienryhmiin, joissa otoskoko on pieni. Simulointimallin kuvauksesta ks. Niinivaara ja Viitamäki (2005).

⁶ Valtiovarainministeriö (2012).

2 Vero- ja etuusperusteisiin tehdyt muutokset

Vuonna 2013 toteutetaan useita sellaisia tuloverotuksen ja etuuksien muutoksia, jotka vaikuttavat kotitalouksien käytettävissä oleviin tuloihin. Kaikkien näiden ottaminen huomioon simulointilaskelmissa ei ole mahdollista aineiston rajoituksesta johtuen. Laskelmiin sisältyvät seuraavat muutokset:

Sosiaalietuudet

- Eräiden kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien vuoden 2014 indeksitarkistusten aikaistaminen. Näitä perusturvaetuuksia ovat muun muassa kansaneläkkeet, perhe-eläkkeet, takuueläke, rintamalisät, vammaistuet, eläkkeensaajien hoitotuet, sairaus- ja vanhempainpäivärahan sekä erityishoitorahan ja kuntoutusrahan vähimmäismäärät, työttömien perusturvaetuudet ja toimeentulotuen perusosa. Aikaistettu indeksitarkistus on vuositasolla 0,7 prosenttiyksikön suuruinen. Se korottaa myös täyden eläketulovähennyksen määrää valtion- ja kunnallisverotuksessa.
- Lapsilisien indeksikorotuksista luopuminen.⁷
- Työmarkkinatuen tarveharkinnasta luopuminen puolison tulojen osalta.

Tuloverotus

- Valtionverosta ensisijaisesti tehtävän työtulovähennyksen enimmäismäärän korottaminen 945 eurosta 970 euroon ja vähennyksen kertymäprosentin korottaminen 7,1 prosentista 7,3 prosenttiin.
- Kunnallisverotuksen perusvähennyksen enimmäismäärän korottaminen 2 850 eurosta 2 880 euroon.
- Uuden tuloluokan lisääminen valtion tuloveroasteikkoon 100 000 euroa ylittävälle tuloille niin, että marginaalivero on 31,75 prosenttia.⁸
- Uuden eläketulon lisäveron ottaminen käyttöön valtionverotuksessa siten, että 45 000 euroa ylittävältä eläketulon osalta vero on 6 prosenttia.⁹
- Asuntolainan korkovähennyksen rajaaminen siten, että koroista on vähennyskelpoista 80 prosenttia (85 prosenttia vuonna 2012).

Vakuutetun sosiaalivakuutusmaksut

- Palkansaajan päivärahamaksun alentaminen 0,82 prosentista 0,74 prosenttiin ja yrittäjien päivärahamaksun alentaminen 0,97 prosentista 0,88 prosenttiin.
- Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun korottaminen 1,22 prosentista 1,30 prosenttiin ja etuudensaajien sairaanhoitomaksun korottaminen 1,39 prosentista 1,47 prosenttiin.

⁷ Indeksikorotuksista luovutaan vuosina 2013–2015.

⁸ Lakimuutos on väliaikainen ja koskee vuosia 2013–2015.

⁹ Eläketulosta vähennetään ensin valtionverotuksen eläketulovähennys.

Laskelmat on tehty yllä kuvatussa järjestyksessä, jolloin veronalaisten etuuksien muutokset lasketaan ennen tuloverotuksen muutoksia. Tuloverotuksessa yksittäisten muutosten vaikutukset voivat vaihdella hieman sen mukaan, missä järjestyksessä ne lasketaan. Kokonaisarvoihin tällä laskentajärjestyksellä ei kuitenkaan ole vaikutusta.

Sellaisia verotukseen ja sosiaalietuuksiin tehtyjä muutoksia, joita ei ole otettu huomioon, ovat muun muassa:

Sosiaalietuudet

- työttömän asumistuen tarkistuksen lykkääminen ansiotyöhön siirryttäessä
- pitkäaikaistyöttömälle myönnettävä työmarkkinatuki ensimmäiseltä työsäolokuukaudelta kokeilukunnissa
- työttömyysturvan korotusosan etuoikeutus toimeentulotuessa
- työttömien vuosilomakorvausten jaksotuksesta luopuminen
- vammaistuen veteraanilisän korotus.

Verotus

- kaikkien arvonlisäverokantojen korottaminen yhdellä prosenttiyksiköllä
- yleisradioveron käyttöön ottaminen
- lisäeläketurvan maksujen vähennysoikeuden rajoittaminen
- ajoneuvo-, jäte- ja energiaveron kiristäminen
- perintö- ja lahjaverotuksen kiristäminen
- varainsiirtoveron korottaminen
- vakuutusmaksuveron korottaminen.

Lisäksi vuodelle 2013 on päätetty erilaisista yritysverotuksen muutoksista, jotka saattavat kohdentua välillisesti kotitalouksiin. Niiden vaikutusta ei ole arvioitu. Yleisradioveroa ei ole otettu huomioon sen johdosta, että siitä ja aiemmasta tv-maksusta ei ole mahdollista tehdä vertailukelpoista laskelmaa henkilötasolla.

3 Laskentaperusteet

3.1 Yleistä

Tuloverojen ja sosiaalietuuksien kokonaismääriin vaikuttavat useat tekijät. Tulot, tulojen rakenne, sosioekonominen asema ja kotitalouden rakenne muuttuvat tai ihmiset muuttavat toiselle paikkakunnalle. Kun esimerkiksi eläkkeensaajien osuus väestöstä kasvaa, kotitalouksien tulot pienenevät. Lisäksi palkka- ja eläketulojen verokohtelut poikkeavat toisistaan. Tuloverotuksen tasoon vaikuttavat myös muun muassa yleisen korkotason ja asuntolainakannan muutokset (korkovähennyksen kautta).

Tässä muistiossa arvioidaan ainoastaan vero- ja etuuslainsäädäntöön tehtyjä päätöseräisiä muutoksia. Muiden tekijöiden vaikutus eliminoidaan laskelmista. Tämä voidaan toteuttaa tekemällä kaikki laskelmat saman vuoden tulotasossa, tässä tapauksessa vuoden 2013 tulotasossa.

Vuoden 2013 tulotasolla tarkoitetaan sitä, että käytetyssä malliaineistossa tulot, menot ja maksut vastaavat kyseisen vuoden ennustettua tasoa. Nämä on arvioitu pääasiassa erilaisten indeksien avulla. Tällaisten rahamääräisten erien lisäksi aineistoon on tehty väestön arvioitua demografista kehitystä vastaavia muutoksia muun muassa väestön määrään sekä palkansaajien, työttömien ja eläkkeensaajien lukumääriin. Kaikissa laskelmissa tulojen jakauma sekä väestön määrä ja rakenne säilyvät samoina. Kunnallis- ja kirkollisveroprosentit on säilytetty vuoden 2012 tasolla.

Simulointilaskelmat tehdään kolmella tavalla. *Ensinnäkin*, kun tarkastellaan yhden tai useamman perustemuutosten vaikutusta sellaisenaan, verrataan eri etuus- ja veroperusteiden vaikutuksia vuonna 2013. Eli miten esimerkiksi työtulovähennyksen perusteiden keventäminen lisää henkilöiden ja kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja tai lapsilisien indeksitarkistuksen tekemättä jättäminen vähentää niitä. Vastaavilla määrillä vähenevät verotuotot ja julkisen sektorin lapsilisämenot. Tällaista tarkastelua sovelletaan luvuissa 4.1–4.3 (osin luvussa 4.4).

Toiseksi, pohdittaessa keveneekö vai kiristyykö verotus veroperusteisiin tehtyjen muutosten johdosta ja kuinka paljon, eri vuosien veroperusteita ei voi soveltaa sellaisenaan. Tämä johtuu siitä, että verrataan kahta vuotta, joiden tulotasot ovat erilaiset. Veroperustemuutosten lisäksi on otettava huomioon myös ennakoitu tulojen muutos vuodesta 2012 vuoteen 2013. *Kolmanneksi*, kun arvioidaan ostovoiman kehitystä, on otettava huomioon ennakoitu hintojen muutos. Tällaista tarkastelua sovelletaan luvussa 4.5 (osin luvussa 4.4).

3.2 Perustemuutosten vaikutukset

Kun arvioidaan pelkästään päätösperäisten vero- ja etuusperusteiden muutosten vaikutuksia, vuoden 2013 perusteiden mukaista laskelmaa (*muutoslaskelma*) verrataan sellaiseen laskelmaan, missä perusteet ovat lähtökohtaisesti vuoden 2012 mukaisia (*vertailulaskelma*). Vertailulaskelmaan sisältyvät kuitenkin aiemmin päätetyistä lakisääteisistä indeksitarkistuksista aiheutuvat etuuksien ja verotuksen eläketulovähennysten muutokset.

Perustemuutosten vaikutuksia tarkastellaan siten, että vertailulaskelman vero- ja etuusperusteisiin tehdään aluksi ensimmäisen tarkasteltavan vaihtoehdon mukaiset muutokset. Tämän jälkeen tehdään seuraavat muutokset siten, että kuhunkin simulointilaskelmaan sisältyvät aiempien vaihtoehtojen vaikutukset. Siten jokaisesta laskettua vaihtoehtoa voidaan verrata esimerkiksi edelliseen laskelmaan tai alkuperäiseen vertailulaskelmaan. Ensin mainittu kuvaa pelkästään kyseisen perustemuutoksen vaikutusta ja jälkimmäinen kaikkien aiempien perustemuutosten vaikutusta. Viimeisenä tarkasteltava vaihtoehto sisältää siten kaikki laskennassa mukana olevat etuuksien ja verotuksen muutokset. Tämän muutoslaskelman ja vertailulaskelman ero kuvaa vero- ja etuuslainsäädäntöön tehtyjen muutosten yhteisvaikutusta vuoden 2013 tulotasossa.

Veronalaisten sosiaalietuuksien muutokset vaikuttavat nettomääräisinä ja verovapaiden etuuksien muutokset sellaisenaan kotitalouksien käytettävissä oleviin tuloihin.¹⁰ Tuloverotuksen perusteisiin tehdyt muutokset puolestaan vaikuttavat maksettavien verojen ja maksujen kautta siten, että veronkevennys lisää ja veronkiristys vähentää käytettävissä olevia tuloja samalla euromäärällä. Kun vaikutusarviot ovat vuoden 2013 taseisia, nettomääräisten tulojen muutos on paitsi nimellishintainen myös ”reaalinen”.

3.3 Milloin verotus kevenee tai kiristyy?

Arvioitaessa kevenee vai kiristyykö tuloverotus veroperusteiden muutosten seurauksena, tulee ensiksi päättää, *miten verotuksen tasoa mitataan*. Yleisesti hyväksytty, ja tässä muistiossa käytetty, mittari on tuloveroaste, eli (nimellishintaisen) tuloverojen osuus vastaavista (nimellishintaisista) veronalaisista tuloista. Siten vain verojen ja tulojen, ei inflaation tai ostovoiman, muutokset vaikuttavat verotuksen tasoon.

Toiseksi on valittava, *mitkä tulot ja verot otetaan huomioon*. Kuten aiemmin todettiin, tarkastelun kohteena ovat ansiotulona verotetut tulot. Pääomatulojen verotus on suhteellista, eikä pohdinta eri indeksien käytöstä veroperusteissa ole

¹⁰ Joissakin tapauksissa molemmilla muutoksilla voi olla vaikutusta kotitalouksien tarveharkintaisiin etuuksiin. Niitä ei ole laskelmissa otettu huomioon.

tarpeellista.¹¹ Suomessa ansio- ja pääomatulojen verotukset on eriytetty toisistaan, joten niitä voidaan tarkastella erillisinä.

Periaatteessa tulisi ottaa huomioon kaikkien ansiotulojen muutos. Käytännössä palkka-, yritys-, eläke- ja päivärahatulot sekä ansio-osingot muuttuvat eri tavalla, ja niiden keskimääräistä muutosta voi olla vaikea ennakoida. Tämän johdosta – sekä selvyyden ja yksinkertaisuuden vuoksi – tässä muistiossa on käytetty ansiotasoindeksiä kuvaamaan yleisesti ansiotulojen kehitystä.¹²

Veroja ovat ansiotuloista maksettavat verot ja veronluonteiset maksut, eli valtionvero, kunnallisvero, kirkollisvero, sairaanhoitomaksu sekä vakuutetun palkka-perusteiset eläkevakuutus-, työttömyysvakuutus- ja päivärahamaksut. Veronluonteisten maksujen käsittelemistä veroina voidaan perustella sillä, että tarkastelun kohteena ovat ennen kaikkea käytettävissä olevat tulot ja niiden muutokset.

Kolmanneksi on selvitettävä, miten *veroperusteita voidaan kategorisesti muuttaa* siten, että verotuksen taso säilyy ennallaan. Tällainen verotus muodostaa sellaisen laskennallisen tason (*neutraalilaskelma*), johon vuoden 2013 veroperusteiden mukaista verotusta voidaan verrata. Voidaan osoittaa – liitteessä 2 kuvatuin rajoituksin – että tämä toteutuu, kun vuoden 2012 euromääräisiin veroperusteisiin tehdään tulojen muutosta vastaavat indeksitarkistukset. Niiden tulee kuitenkin olla täysimääräisiä, eli kohdistua kaikkiin euromääräisiin veroperusteisiin (ks. liitteet 1 ja 2).

Yleisesti tuloverotuksen tasoa arvioidaan koko kotitaloussektorin keskimääräisellä tuloveroasteella, eli kaikkien verovelvollisten maksamien ansiotuloverojen ja veronalaisten ansiotulojen suhteena. Mikäli nämä osuudet ovat samat muutos- ja neutraalilaskelmissa, verotus säilyy ennallaan. Jos keskimääräinen tuloveroaste on muutoslaskelmassa pienempi kuin neutraalilaskelmassa, verotus kevenee ja päinvastoin.

Turkkila (2011) toteaa, että päätösperäisten muutosten vaikutusta verotuksen tasoon voidaan verrata siten, että perusvuoden veroperusteita korjataan toteutuneen inflaation (tai deflaation) mukaisesti. Hän kutsuu tätä hypoteettiseksi verotukseksi, joka säilyttää verotuksen reaalisesti ennallaan. Jos tarkasteluvuoden samasta reaalitylöstä kannetaan enemmän veroa kuin hypoteettisen verotuksen mukaan, verotus on reaalisesti kiristynyt. Hän lisää, että jos asteikkoon tehdään ansiotason muutokseen perustuva korjaus, joka ylittää inflaatiokorjauksen tason, inflaation ylittävältä osalta korjaus on aito veronkevennys.

¹¹ Pääomatulosta tehtävien vähennysten muutoksilla (esim. korkomenoilla) voi kuitenkin olla merkitystä verojen ja tulojen suhteeseen.

¹² Ansiotasoindeksi mittaa palkansaajien säännölliseltä työajalta maksettavien ansioiden kehitystä. Malliaineistossa palkkatulojen osuus kaikista veronalaisista ansiotuloista on noin 70 prosenttia.

Vertailuasetelma on siis periaatteessa sama kuin tässä muistiossa. Johtopäätös on kuitenkin toinen. Tämä johtuu siitä, että arvioitaessa verotuksen tasoja eri ajan-kohtina, verojen osuus tuloista on otettu huomioon vain tiettyyn tulotasoon (reaalituloon) asti. Myös maininta asteikon indeksikorjauksesta jää epäselväksi, sillä veroperusteiden indeksitarkistusten tulee kohdistua kaikkiin euromääräisiin veroperusteisiin, ei ainoastaan tuloveroasteikkoon.

Oletetaan esimerkiksi, että kahtena peräkkäisenä vuonna tulot ja veroperusteet, ja siten tuloveroaste, säilyvät ennallaan. Jos yleinen hintataso kuitenkin nousee, ostovoima laskee. Mikäli tulkinta on se, että verotuksen taso säilyy ennallaan silloin, kun ostovoima ei muutu, veroperusteita tulisi keventää. Mutta tällöin tuloveroaste laskisi! Ristiriitaa ei kuitenkaan ole, sillä ostovoima ja tuloveroaste mittaavat eri asioita.

3.4 Veronkevennyksen ja -kiristyksen suuruus

Muutoslaskelma kuvaa kotitalouksien rakennetta, tulonmuodostusta sekä vero- ja etuusjärjestelmää vuonna 2013. Neutraalilaskelma kuvaa sellaista laskennallista järjestelmää, jossa tulotaso ja väestörakenne ovat samat, mutta verotuksen taso säilyy ennallaan vuodesta 2012 vuoteen 2013. Tämä toteutuu kun kaikki vuoden 2012 euromääräiset veroperusteet muuttuvat samassa suhteessa kuin veronalaiset tulot. Veronkevennyksen ja -kiristyksen kokonaismäärä (miljoonina euroina) lasketaan vertaamalla muutos- ja neutraalilaskelmien tuloverokertymiä. Kun arvioidaan ainoastaan päätösperäisiä muutoksia, muut verotukseen vaikuttavat tekijät on pidetty ennallaan.

Veronkevennys tai -kiristys perustuu arvioon ansiotulojen keskimääräisestä kehityksestä. Mikäli tämä arvio osoittautuu myöhemmin todellista suuremmaksi, eli neutraalilaskelmassa veroperusteita on kevennetty enemmän kuin ”olisi pitänyt”, veronkevennys on arvioitua suurempi ja veronkiristys arvioitua pienempi.

3.5 Ostovoiman muutos

Arvioitaessa päätösperäisten vero- ja etuusperusteiden vaikutusta ostovoimaan vuonna 2013, verrataan ensin vertailu- ja muutoslaskelmien käytettävissä olevia tuloja. Tämä muutos on vuoden 2013 tulotasossa, joten reaalista tulomuutosta (ostovoimaa) laskettaessa tulee ottaa huomioon arvioitu hintatason kehitys vuodesta 2012 vuoteen 2013

Mikäli veroperusteita halutaan muuttaa siten, että kotitalouksien ostovoima veromuutosten jälkeen säilyy keskimäärin ennallaan, vuoden 2012 euromääräisiin veroperusteisiin voidaan tehdä hintojen keskimääräistä muutosta vastaavat indeksitarkistukset (*inflaatiolaskelma*). Jos muutoslaskelman käytettävissä olevat tulot ovat suuremmat kuin inflaatiolaskelman vastaavat tulot, ostovoima (miljoonina euroina) kasvaa veroperusteiden muutosten seurauksena näiden erotusta vastaa-

valla määrällä. Jos taas muutoslaskelman tulot ovat pienemmät kuin inflaatiolaskelman tulot, ostovoima pienenee näiden erotusta vastaavalla määrällä.

4 Keskeiset taloudelliset vaikutukset

Tässä luvussa esitetyt käytettävissä olevien tulojen, veroasteiden ja tulonjaon muutokset (luvut 4.1-4.3) on laskettu vuosien 2012 ja 2013 vero- ja etuusperusteiden mukaan, eli muutoslaskelmaa on verrattu vertailulaskelmaan. Myös luvun 4.4 esimerkkilaskelmat on laskettu samalla tavalla, mutta kuviossa 4 on vuoden 2012 euromääräisiin veroperusteisiin tehty ansiotason muutoksen mukaiset indeksitarkistukset. Viimeksi mainittu kuvaa siten tilannetta, jossa verotus säilyy ennallaan. Luvussa 4.5 on arvioitu, paljonko verotus ja kotitalouksien ostovoima muuttuvat perustepäätösten johdosta, eli laskelmissa on otettu huomioon tulojen ja hintatason arvioitu kehitys vuonna 2013.

4.1 Kotitalouksien käytettävissä olevat tulot

Vuoden 2013 vero- ja etuusperusteiden muutokset lisäävät kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja 20 miljoonalla eurolla, eli 0,02 prosentilla (Taulukko 1). Aikaistetun indeksin perusturvaetuksia korottava ja eläketulojen verotusta keventävä vaikutus on nettomääräisesti 110 miljoonaa euroa. Kun lisäksi otetaan huomioon lapsilisien indeksitarkistuksista luopuminen ja työmarkkinatuen tarveharkinnasta luopuminen puolison tulojen osalta, etuuksiin tehdyt muutokset lisäävät käytettävissä olevia tuloja yhteensä 100 miljoonaa euroa. Tuloverojen korotukset vähentävät käytettävissä olevia tuloja yhteensä 45 miljoonaa euroa ja sosiaalivakuutusmaksujen korotukset 35 miljoonaa euroa.

Taulukko 1. Yksittäisten perustemuutosten vaikutus kotitalouksien käytettävissä oleviin tuloihin vuonna 2013, milj. euroa ja prosenttia¹³

	Milj. euroa	Prosenttia
Aikaistettu indeksi (ml. eläketulovähennykset)	110	0,11
Lapsilisien indeksitarkistuksista luopuminen	-40	-0,04
Työmarkkintuen tarveharkinnasta luopuminen	30	0,03
Työtulovähennyksen korottaminen	55	0,05
Perusvähennyksen korottaminen	10	0,01
Uusi tuloveroasteikon tuloluokka	-30	-0,03
Eläketulon verotuksen korottaminen	-50	-0,05
Asuntolainan korkovähennyksen rajaaminen	-30	-0,03
Etudet yhteensä (ml. eläkevähennykset)	100	0,10
Tuloverot yhteensä	-45	-0,04
Sosiaalivakuutusmaksujen muutokset	-35	-0,03
Etudet, verot ja maksut yhteensä	20	0,02

Sosioekonomisen aseman mukaan tarkasteltuna kotitalouksien keskimääräiset käytettävissä olevat tulot lisääntyvät hieman eläkkeensaajilla, maatalousyrittäjillä ja ryhmään ”Muut” kuuluvilla (Taulukko 2). Viimeksi mainittuun ryhmään kuu-

¹³ Käytettävissä olevat tulot muodostuvat ansio- ja pääomatulojen sekä verovapaiden tulojen yhteismäärästä, josta on vähennetty ansio- ja pääomatuloista perittävät verot ja veronluonteiset maksut.

luu suhteellisesti eniten pienituloisia, kuten perusturvaetuksia saavia henkilöitä Eläkeläistalouksien tulot eivät keskimäärin juuri muutu, vaikka suurituloisten eläkkeensaajien tulot alenevat uuden lisäveron ja kaikkein suurituloisimmilla lisäksi tuloveroasteikon uuden tuloluokan johdosta. Tämä johtuu siitä, että eläkkeensaajissa on paljon pienituloisia. Yrittäjien (muiden kuin maatalousyrittäjien) keskimääräiset käytettävissä olevat tulot laskevat lievästi johtuen siitä, että yrittäjissä on suurituloisia suhteellisesti enemmän kuin muissa ryhmissä.

Kaikkein suurituloisimpia lukuun ottamatta muutokset ovat hyvin vähäisiä. Keskimäärin kotitalouksien käytettävissä olevat tulot lisääntyvät vajaat kymmenen euroa vuodessa.

Taulukko 2. Kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen muutos, euroa/v ja prosenttia. Sosioekonomisen aseman mukainen luokittelu¹⁴

	Muutos/kotitalous	
	euroa/v	prosenttia
Palkansaajat	-3	0,0
Maatalousyrittäjät	37	0,1
Muut yrittäjät	-57	-0,1
Eläkkeensaajat	23	0,1
Muut	32	0,2
Kaikki	6	0,0

4.2 Tulo- ja marginaaliveroasteet

Keskimääräinen ansio- ja pääomatulojen tuloveroaste nousee muutosten vaikutuksesta 0,02 prosenttiyksikköä (Taulukko 3). Eniten tuloveroaste laskee aikaisemmin indeksin (ja siitä johtuvien eläketulovähennysten korotusten) sekä työtulovähennyksen kevennyksen johdosta ja nousee eläketulon lisäveron seurauksena. Yhden desimaalin tarkkuustasolla ilmaistuna tuloveroaste säilyy kuitenkin ennallaan ja on 26,2 prosenttia vuonna 2013. Keskimääräisellä tuloveroasteella tarkoitetaan tulonsaajien yhteenlaskettujen verojen ja veronluonteisten maksujen osuutta yhteenlasketuista veronalaisista tuloista.

¹⁴ Kotitalouden sosioekonominen asema on muodostettu ns. päämiehen (yleensä suurituloisimman henkilön) mukaan.

Taulukko 3. Yksittäisten veronkevennysten vaikutukset keskimääräiseen ansio- ja pääomatulojen tuloveroasteeseen, prosenttiyksikköä¹⁵

	Tulovero- aste, %	Muutos %-yks.
Ennen muutoksia	26,16	
Aikaistettu indeksi (ml. eläketulovähennykset)	26,12	-0,04
Työtulovähennyksen korottaminen	26,08	-0,04
Perusvähennyksen korottaminen	26,07	-0,01
Uusi tuloveroasteikon tuloluokka	26,10	0,02
Eläketulon lisävero	26,13	0,04
Asuntolainan korkovähennyksen rajaaminen	26,16	0,02
Verot yhteensä	26,16	0,00
Sosiaalivakuutusmaksut	26,18	0,03
Verot ja sosiaalivakuutusmaksut yhteensä	26,18	0,02

Jaettaessa tulonsaajat veronalaisten ansiotulojen mukaan kymmeneen tasasuuruiseen ryhmään (desiiliin) havaitaan, että yleensä ansiotulojen tuloveroasteet alenevat pieni- ja keskituloisilla, mutta nousevat etenkin suurituloisimmassa kymmenyksessä (Taulukko 4). Suurituloisten verotus kiristyy ns. solidaarisuusverojen, eli tuloveroasteikon uuden tuloluokan ja eläketulon lisäveron johdosta, kun taas pieni- ja keskituloisten veroasteet laskevat työtulo- ja perusvähennysten perusteiden keventyessä. Kaikkein pienituloisimmilla tuloveroasteet tosin lievästi nousevat perusturvaetuuksien korotusten seurauksena. Keskimääräiset tuloveroasteet on laskettu kunkin ryhmän yhteenlaskettujen ansiotulojen sekä veronalaisten ansiotulojen suhteena.

Taulukko 4. Keskimääräiset ansiotulojen tuloveroasteet ja niiden muutokset, prosenttia ja prosenttiyksikköä, desiililuokitus¹⁶

Desiiliryhmä	Tulorajat, veron- alainen ansiotulo	Tuloveroaste Vertailulask	Tuloveroasteen muutos, %-yks.	Tuloveroaste Muutoslask
1	0 - 7 499	5,94	0,14	6,08
2	7 500 - 10 999	5,84	0,05	5,89
3	11 000 - 14 599	8,90	-0,12	8,78
4	14 600 - 19 199	14,47	-0,15	14,32
5	19 200 - 24 099	18,46	-0,09	18,37
6	24 100 - 28 999	20,86	-0,04	20,81
7	29 000 - 33 999	23,61	-0,05	23,57
8	34 000 - 40 199	26,34	-0,03	26,30
9	40 200 - 52 299	29,61	0,01	29,62
10	52 300 -	37,13	0,27	37,40
Kaikki		25,89	0,04	25,93

¹⁵ Veroihin sisältyvät valtion tulovero ansio- ja pääomatuloista, kunnallisvero, kirkollisvero, korkotulojen lähdevero ja vakuutetun lakisääteiset sosiaalivakuutusmaksut. Veronalaisia tuloja puolestaan ovat ansio- ja pääomatulot (ml. lähdeveronalaiset korkotulot). Tuloveroasteet on laskettu henkilöille, joilla on veronalaista ansio- tai pääomatuloa.

¹⁶ Luokittelijana on veronalaista ansiotuloa saaneet henkilöt.

Palkansaajien keskimääräinen marginaaliveroaste nousee 0,07 prosenttiyksikköä, ja on 43,1 prosenttia vuonna 2013 (Taulukko 5). Ylimmässä desiilissä muutos on noin 0,3 prosenttiyksikköä, mutta muissa tuloluokissa hyvin pieni. Keskimääräiset marginaaliveroasteet on laskettu desiileittäin tuloverojen ja veronluonteisten maksujen lisäyksen osuutena palkkatulojen lisäyksestä, kun palkkaa on lisätty yhdellä prosentilla. Kokoaikatyössä oleva keskimääräistä palkkaa saava työntekijä sijoittuu tällaisessa luokittelussa seitsemänteen ja mediaanipalkkaa saava kudenteen desiiliin.

Taulukko 5. Palkansaajien keskimääräiset marginaaliveroasteet ja niiden muutokset, prosenttia ja prosenttiyksikköä, desiililuokitus¹⁷

Desiiliryhmä palkkatulon mukaan	Tulorajat, veron- alainen tulo	Marg.veroaste Vertailulask	Muutos %-yks.	Marg.veroaste Muutoslask
1	0 - 18 299			
2	18 300 - 24 399	38,09	0,11	38,19
3	24 400 - 28 199	39,11	0,07	39,18
4	28 200 - 31 399	43,20	0,07	43,27
5	31 400 - 34 699	44,25	0,02	44,28
6	34 700 - 38 299	44,89	0,02	44,91
7	38 300 - 43 299	45,13	0,05	45,18
8	43 300 - 49 799	47,84	0,02	47,85
9	49 800 - 62 799	48,50	0,03	48,53
10	62 800 -	51,50	0,32	51,82
Kaikki		43,00	0,07	43,07

4.3 Tulonjakovaikutukset

Tulonjakoa kuvaava Gini-kerroin pienenee sekä sosiaalietuuksien että tuloverojen muutosten johdosta 0,05 prosenttiyksikköä ja sosiaalivakuutusmaksujen muutosten johdosta 0,01 prosenttiyksikköä (Taulukko 6). Kaikkiaan Gini-kerroin pienenee 0,11 prosenttiyksikköä. Tuloerot supistuvat, sillä mitä suurempi Gini-kerroin, sitä suuremmat ovat tuloerot. Kun muutosta arvioidaan suhteessa Gini-kertoimen tasoon (vertailulaskelmassa 27,47 %) havaitaan, että vaikutukset tulonjakoon ovat kuitenkin vähäisiä. Köyhyysasteessa ei tapahdu juuri lainkaan muutosta.¹⁸

¹⁷ Ensimmäisessä desiilissä palkansaajia on niin vähän, ettei tietoja ole esitetty. Palkansaajat on määritelty tulonjakotilaston käsitteen mukaisesti.

¹⁸ Rakenteeltaan ja kooltaan erilaiset kotitaloudet on saatettu yhteismitallisiksi kulutusyksikkölukujen (ekvivalenssiskaalan) avulla. Kun kotitalouksien yhteiset käytettävissä olevat tulot jaetaan niiden kulutusyksikköluvuilla, saadaan ”ekvivalentti tulo”, joka henkilötason laskelmissa osoitetaan kaikille kotitalouden jäsenille. Tämän jälkeen henkilöt on sijoitettu näiden tulojen mukaan nousevaan järjestykseen ja jaettu kymmeneen tasasuuruiseen ryhmään. Kuhunkin desiililuokkaan kuuluu siten kymmenesosa koko väestöstä. Tulojen muutokset ovat ryhmien keskimääräisten käytettävissä olevien tulojen muutoksia. Kulutusyksikköluukuina on käytetty OECD:n modifioitua skaalaa, jossa kotitalouden ensimmäinen aiku-

Sosiaalietuuksien korotukset kohdentuvat suhteellisesti eniten alimpiin tulodesiileihin ja solidaarisuusverot ylimpään tulodesiiliin. Kaikki nämä muutokset supistavat tuloeroja.

Taulukko 6. Vero- ja etuusperusteiden muutosten vaikutukset Gini-kertoimeen, prosenttiyksikköä, ja desiilien keskimääräisiin käytettävissä oleviin tuloihin, euroa/v ja prosenttia

	Sosiaali- etuudet	Työtulo- vähennys	Perus- vähennys	Uusi tulo- luokka	Eläke- vero	Korko- vähennys	Verot yhteensä	Sova- maksut	Kaikki yhteensä
Gini-kerroin, %-yks.	-0,05	0,00	-0,01	-0,02	-0,02	0,00	-0,05	-0,01	-0,11
Desiilit, tulojen muutos, €/v									
1.	30	2	4	0	0	-1	5	-2	33
2.	57	6	5	0	0	-3	8	-3	62
3.	46	10	4	0	0	-5	9	-5	50
4.	27	13	3	0	0	-7	9	-7	29
5.	18	16	2	0	0	-9	9	-8	19
6.	8	18	2	0	0	-10	10	-9	9
7.	7	20	1	0	-1	-11	9	-10	6
8.	7	21	2	-2	-6	-13	2	-11	-2
9.	5	24	1	-2	-19	-14	-10	-14	-19
10.	5	21	1	-84	-90	-15	-167	-23	-185
Kaikki	21	15	2	-9	-11	-9	-12	-9	0
Desiilit, tulojen muutos, %									
1.	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3
2.	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,4
3.	0,3	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,3
4.	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
5.	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
6.	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7.	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
8.	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
9.	0,0	0,1	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	-0,1
10.	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,1	0,0	-0,3	0,0	-0,3
Kaikki	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

4.4 Esimerkkilaskelmat

Arvioitaessa simulointimallilla kotitalouksien taloudelliseen asemaan kohdistuvien päätösten vaikutuksia, luotettavat yksilötason rekisteripohjaiset aineistot ovat keskeisiä tietolähteitä. Toisaalta, kun henkilöitä tai kotitalouksia luokitellaan edellä kuvatulla tavalla tulotason tai sosioekonomisen aseman mukaan, ja lasketaan näiden ryhmien keskimääräisiä käytettävissä olevien tulojen muutoksia, tuloksiin vaikuttavat tuloverotuksen ja etuuksien muutosten ohella myös luokiteltavien ryhmien erilainen tulorakenne ja muut erityispiirteet.

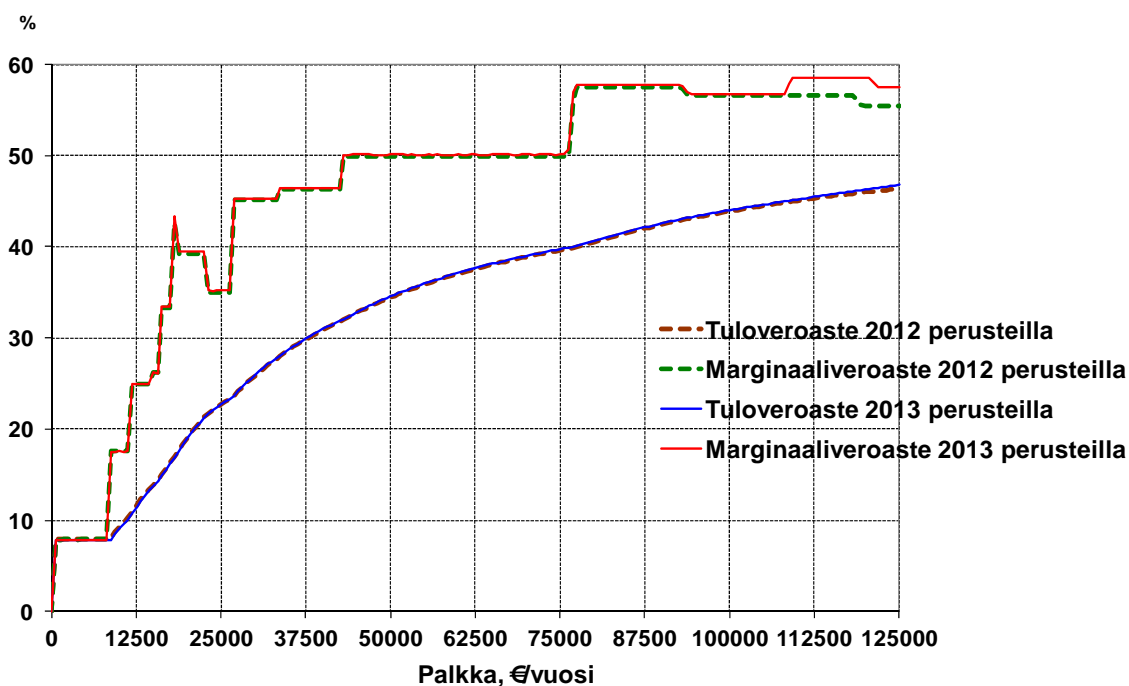
nen saa painon 1, muut aikuiset ja nuoret 0,5 sekä alle 14-vuotiaat lapset 0,3. Kotitalouden kulutusyksikkököluku on sen jäsenten painojen summa. Simulaatiolaskelmien Gini-kertoimen arvoja ei voi verrata suoraan tulonjakotilaston vastaaviin lukuihin, koska muun muassa tulokäsitteet ovat erilaisia. Köyhiksi (pienituloisiksi) luetaan ne henkilöt, joiden ekvivalentti tulo jää alle köyhyysrajan. Köyhyysrajaksi on määritetty 60 prosenttia ekvivalenttien tulojen mukaan lasketusta mediaanitulosta.

Lainsäädännön muutosten vaikutuksia on hyödyllistä arvioida myös siten, että kotitalouksien ominaispiirteiden vaikutuksia ei oteta huomioon. Tämä voidaan tehdä pelkistetyillä esimerkkilaskelmilla. Tällaisiin laskelmiin ei yleensä sisällytetä myöskään verovelvollisten erityisiin kustannuksiin perustuvia vähennyksiä vaan ainoastaan ns. viran puolesta tehtävät vähennykset. Tarkastelu soveltuu vero- ja etuusjärjestelmien rakenteen kuvaamiseen.

Kuvissa 1-3 on esitetty palkansaajien ja eläkkeensaajien tuloveroasteet vuoden 2013 tulotasossa vuosien 2012 ja 2013 veroperusteilla (vastaavat vertailu- ja muutoslaskelmia). Veroihin sisältyvät henkilökohtaiset tuloverot ja veronluonteiset maksut vastaavalla tavalla kuin aiemmissa aineistolaskelmissa. Henkilöiden oletetaan olevan vähintään 53-vuotiaita, jolloin palkansaajien työeläkemaksut ovat korkeammat kuin nuoremmilla.

Vuoden 2013 veroperustemuutokset eivät mainittavasti vaikuta palkansaajien tuloveroasteisiin (Kuva 1). Marginaaliveroaste sen sijaan nousee suurituloisilla tuloveroasteikkoon lisätyn uuden tuloluokan seurauksena lähes kaksi prosenttiyksikköä.

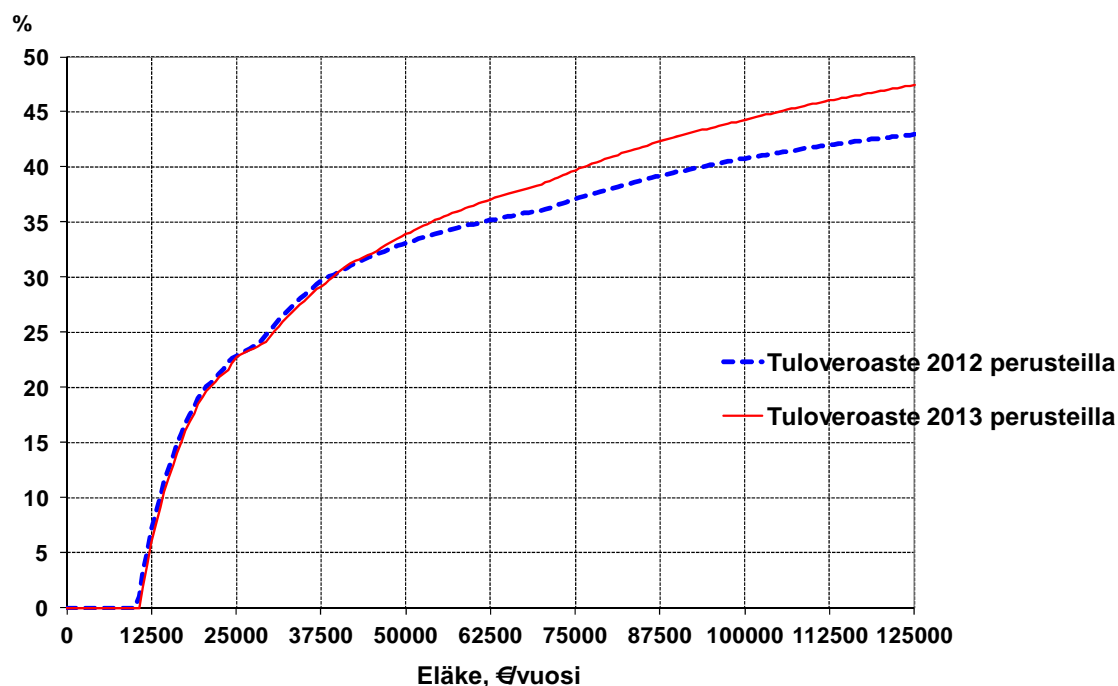
Kuva 1. Palkansaajan tulo- ja marginaaliveroasteet vuonna 2013 vuoden 2012 ja 2013 veroperusteilla

Myös useimpien eläkkeensaajien tuloveroaste säilyy lähes muuttumattomana (Kuva 2). Jos kuitenkin eläketulo ylittää 45 000 euroa, tuloveroaste nousee selvästi vuoden 2013 mukaisilla veroperusteilla. Mitä suurempi eläke, sitä suurempi on muutos. Tämä on seurausta sekä uudesta eläketulosta maksettavasta lisäveros-

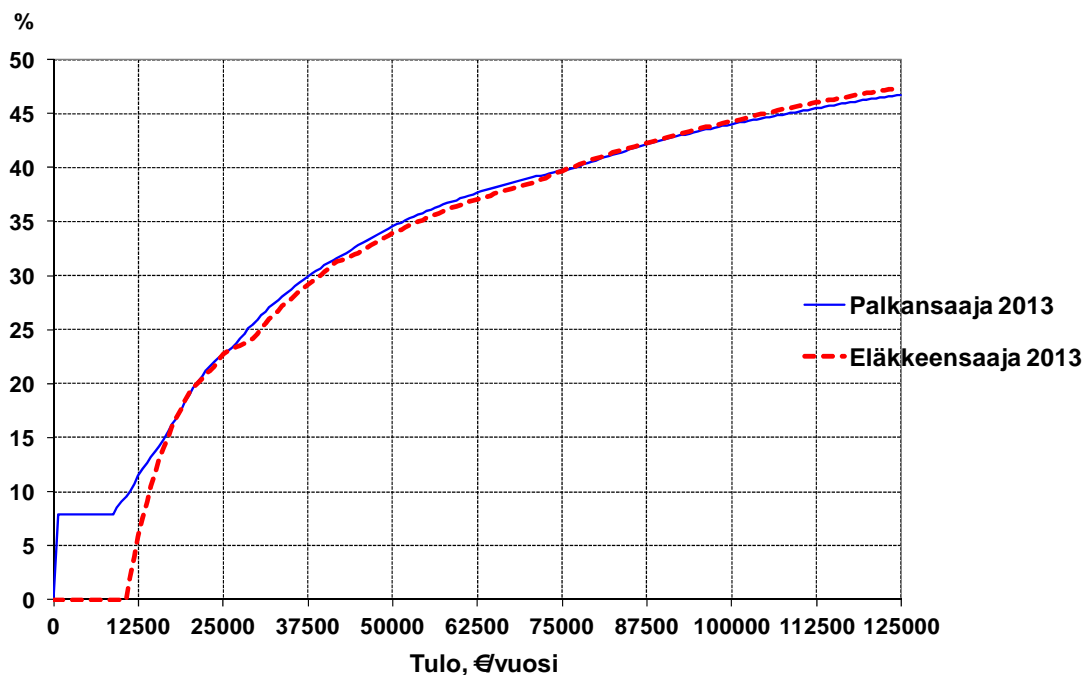
ta että kaikkein suurituloisimmilla eläkkeensaajilla myös tuloveroasteikon uudesta tuloluokasta.

Kuva 2. Eläkkeensaajan tuloveroaste vuonna 2013 vuoden 2012 ja 2013 veroperusteilla

Suurten eläketulojen verotus siis kiristyy huomattavasti. Kuitenkin palkansaajien ja eläkkeensaajien tuloveroasteet muodostuvat veronkorotuksen jälkeen - kuvatuilla laskentaoletuksilla - lähes samoiksi kaikkein pienituloisimpia lukuun ottamatta (Kuva 3). Voidaankin todeta, että lisävero korottaa myös suurituloisten eläkkeensaajien tuloveroasteen suunnilleen samalle tasolle palkansaajien tuloveroasteen kanssa. Eläkkeensaajista noin 3 prosenttia on sellaisia, joiden eläketulot ylittävät 45 000 euroa. Kaikkein pienituloisimpien eläketulot ovat käytännössä verovapaita eläketulovähennysten johdosta.

Kuva 3. Palkansaajan ja eläkkeensaajan tuloveroasteet vuonna 2013

Kuvioissa 1-3 esitetyt tuloveroasteet kuvaavat veroperustemuutosten vaikutuksia vuoden 2013 tulotasossa.¹⁹ Kun arvioidaan, miten verotuksen taso muuttuu edellisvuodesta, vuoden 2012 euromääräiset veroperusteet saatetaan vuoden 2013 tasoisiksi korottamalla ne ansiotulojen ennustetun kehityksen mukaisesti. Tällöin tuloveroasteet säilyvät ennallaan kaikilla tulotasolla. Vertaamalla tällaista verotusta vuoden 2013 veroperusteiden mukaiseen verotukseen, havaitaan palkansaajan verotuksen lievä kiristyminen (Kuva 4).²⁰ Tuloveroaste on lähes kauttaaltaan hieman korkeampi vuoden 2013 perusteilla.

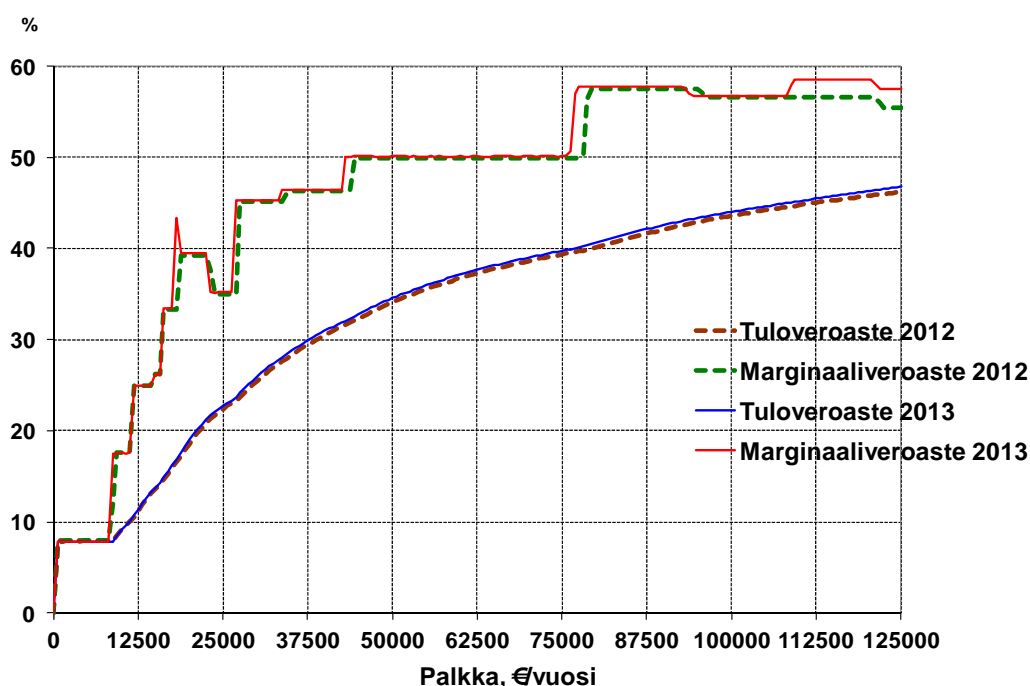
Päivärahaa saavien verotus kiristyy vastaavalla tavalla kuin palkansaajien, eli tuloveroasteet ovat kaikilla tulotasolla lievästi korkeampia kuin vuonna 2012.

Kuten luvussa 3 todettiin, kuvissa 1-3 käytetty menetelmä soveltuu perustemuutosten (esim. uuden tuloluokan lisäämisen) vaikutusten arviointiin sellaisenaan. Sen sijaan kuvassa 4, kun verrataan eri vuosien verotuksen tasoja, euromääräisten veroperusteiden on oltava (tulojen tapaan) tietyn vuoden tasoisia. Kuvissa 1 ja 4 vuoden 2012 tuloveroasteiden erot ovat tuskin havaittavia, mikä johtuu siitä, että jälkimmäisessä kuviossa vuoden 2012 veroperusteisiin tehtiin vain 2,4 prosentin indeksitarkistus. Jos kuitenkin verrataan tuloveroasteita pidemmältä aikajaksolta, eri menetelmillä saatujen tulosten erot muodostuvat suuriksi.

¹⁹ Kuvioissa vaaka-akseleilla ovat vuoden 2013 tulot.

²⁰ Nämä vastaavat otosaineiston neutraali- ja muutoslaskelmia.

Kuva 4. Palkansaajan tuloveroasteet vuosina 2012 ja 2013 (vuoden 2012 veroperusteisiin on tehty 2,4 %:n indeksitarkistukset)

4.5 Tuloverotuksen ja ostovoiman muutokset

Jos ansiotulot lisääntyvät odotusten mukaisesti keskimäärin 2,4 prosenttia vuonna 2013, veroperusteiden muutokset nostavat ansiotulojen keskimääräistä tuloveroastetta 0,3 prosenttiyksikköä ja ansiotulojen verotus kiristyy noin 330 miljoonaa euroa. Toisin sanoen vuoden 2013 veroperusteiden mukainen tuloveroaste ja verotuotto ovat tämän verran korkeampia kuin jos vuoden 2012 euroääräisiä veroperusteita olisi korotettu kauttaaltaan 2,4 prosenttia.

Jos yleinen hintataso nousee 2,2 prosenttia vuonna 2013, ansiotuloverojen ja sosiaalietuuksien muutokset alentavat kotitalouksien ostovoimaa 2,1 prosenttia. Tämä on johdonmukaista, sillä kotitalouksien käytettävissä olevat tulot lisääntyvät vero- ja etuspäätösten seurauksena ainoastaan 20 miljoonalla eurolla, eli säilyvät nimellisesti lähes ennallaan.²¹

²¹ Ostovoiman muutos on laskettu reaaliomuutoskertoimella (ks. liite 3). Jos nimellistulot säilyisivät ennallaan vuonna 2013, ostovoiman muutos muodostuisi sellaisenaan - tarkkaan ottaen - inflaatiota hieman pienemmäksi.

5 Yhteenveto

Keskeisiä vuodelle 2013 tehtyjä sosiaalietuuksien muutoksia olivat ns. aikaistetun indeksin soveltaminen tiettyihin perusturvaetuuksiin, lapsilisien indeksikorotuksista luopuminen ja työmarkkinatuen tarveharkinnan lieventäminen. Henkilöverotuksessa muun muassa kevennettiin työtulovähennyksen perusteita ja otettiin käyttöön ns. solidaarisuusverot, eli tuloveroasteikkoon lisättiin uusi ylin tuloluokka ja suurille eläketuloille määrättiin lisävero.

Tällaiset ns. päätöspäiset muutokset lisäävät kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja 20 miljoonalla eurolla, eli 0,02 prosentilla. Sosiaalietuudet lisäävät käytettävissä olevia tuloja nettomääräisesti 100 miljoonaa euroa, mutta samalla tuloverot ja veronluonteiset maksut nousevat yhteensä 80 miljoonaa euroa. Kotitaloutta kohden muutos on yhteensä alle 10 euroa vuodessa.

Ansiotulojen verotus kiristyy noin 330 miljoonaa euroa ja tuloveroaste nousee keskimäärin 0,3 prosenttiyksikköä. Palkansaajien marginaaliveroasteet nousevat keskimäärin 0,07 prosenttiyksikköä, mutta ylimmässä desiililuokassa 0,3 prosenttiyksikköä. Kotitalouksien ostovoima laskee muutosten seurauksena 2,1 prosenttia.

Tuloerot supistuvat lievästi siten, että tulonjakoa kuvaava Gini-kerroin alenee 0,1 prosenttiyksikköä. Tämä johtuu pääosin sosiaalietuuksien muutoksista ja solidaarisuusveroista.

Tuloverotuksen tasoa mitataan yleisesti tuloveroasteella, eli verojen osuudella veronalaisista tuloista. Jos näin määritelty verotuksen taso halutaan säilyttää ennallaan, ansiotuloista maksettavien verojen tulee muuttua samassa suhteessa kuin veronalaiset ansiotulot. Tämä voidaan toteuttaa tekemällä vuoden 2012 euromääräisiin veroperusteisiin ennakoitua tulojen muutosta vastaavat indeksitarkistukset. Näin saatu verotus muodostaa ”laskennallisen” tason, johon vuoden 2013 veroperusteiden mukaista verotusta voidaan verrata.

Inflaation tai ostovoiman muutokset kuvaavat eri asioita kuin verotuksen kiristymistä tai keventymistä, eikä veroperusteiden inflaatiotarkistuksilla ole vaikutusta siihen, säilyykö verotus ennallaan vai ei.

Tulosten tulkinnassa on otettava huomioon, että arvioinnin kohteena ei ole ollut käytettävissä olevien tulojen, tuloveroasteiden, tulonjaon, verotuksen tason tai ostovoiman kehitys vuodesta 2012 vuoteen 2013. Tarkasteltavana ovat olleet ainoastaan keskeisten tuloverotukseen ja sosiaalietuuksiin vuodelle 2013 päätettyjen muutosten vaikutukset. Siten esimerkiksi ansio- ja kustannustason muutokset tai etuuksien lakisääteiset indeksikorotukset eivät vaikuta tuloksiin.

Lähteet

- Hetemäki, Martti (2009): Finanssipolitiikan elvytyksestä. Kansantaloudellinen aikakauskirja 105, 2/2009.
- Immervoll, Herwig (2000): Fiscal Drag: An Automatic Stabiliser? DAE working papers 25/2000. Department of Applied Economics. University of Cambridge.
- Karjalainen, Leila (1999): Optimi – matematiikkaa talouselämän ammattilaisille. Pii-Kirjat Ky. Gummerus Kirjapaino. Helsinki.
- Lehtinen, Teemu – Salomäki, Aino (1993): Veroperusteiden ja tulonsiirtojen muutosten vaikutus käytettävissä oleviin tuloihin vuonna 1994. VATT-Keskustelualoitteita 51.
- Niinivaara, Reino - Viitamäki, Heikki (2005): TUJA-käsikirja. Verotuksen ja etuuksien mikrosimulointimalli (toim.). VATT-Muistioita 72.
- Salomäki, Aino (1992): Verotus- ja tulonsiirtoratkaisujen vaikutus kotitalouksien tuloihin vuonna 1993. VATT-Keskustelualoitteita 39.
- Tervala, Juha (2009): Suomi ja talouspolitiikka rahoituskriisissä. Kansantaloudellinen aikakauskirja 105, 4/2009.
- Turkkila, Juhani (2011): Tuloverotuksen reaalin muuttuminen Suomessa. Elinkeinoelämän tutkimuslaitos, Sarja A-46.
- Valtiovarainministeriön tiedote (6.9.1994): Vuoden 1995 talousarvioesityksen vaikutukset tulonjakoon
- Valtiovarainministeriön tiedote (5.9.1995): Vuoden 1996 talousarvioesityksen vaikutukset tulonjakoon
- Valtiovarainministeriö (20.12.2012): Suhdannekatsaus 2/2012.
- Viitamäki, Heikki (2008): Vuoden 2009 talousarvioesityksen vero- ja etuusperuste muutosten vaikutukset. VATT-Keskustelualoitteita 462.

Liite 1: Tulot, verovähennykset ja tuloveroaste

Tässä liitteessä arvioidaan, miten henkilön tuloveroaste muuttuu, kun ansiotulot ja verovähennykset muuttuvat. Merkitään

t = tuloveroprosentti

T = ansiotuloista maksettavat verot

Y = veronalainen ansiotulo

V = tulosta tehtävät vähennykset

W = verosta tehtävät vähennykset

a = ansiotulojen kerroin, jossa $a = 1 + \alpha$ ja α = muutosprosentti

b = verovähennysten kerroin, jossa $b = 1 + \beta$ ja β = muutosprosentti

d = tuloveroaste

Suhteellisessa verojärjestelmässä tulovero ja tuloveroaste muodostuvat yhtälöiden (1) ja (2) mukaisesti

$$T = t(Y - V) - W \quad (1)$$

$$d = \frac{T}{Y} = \frac{t(Y - V) - W}{Y} = t - t \frac{V}{Y} - \frac{W}{Y} = t \left(1 - \frac{V}{Y}\right) - \frac{W}{Y} \quad (2)$$

Kun ansiotulot muuttuvat kertoimen a mukaisesti ja tulosta sekä verosta tehtävät vähennykset muuttuvat kertoimen b mukaisesti, voidaan kirjoittaa

$$T' = t(aY - bV) - bW \quad (3)$$

$$d' = \frac{T'}{aY} = \frac{t(aY - bV) - bW}{aY} = t - t \frac{bV}{aY} - \frac{bW}{aY} = t \left(1 - \frac{bV}{aY}\right) - \frac{bW}{aY} \quad (4)$$

Verrattaessa yhtälöiden (2) ja (4) kahta viimeistä termiä havaitaan, että jos $a=b$ (tulot muuttuvat samassa suhteessa kuin vähennykset) $d=d'$, eli tuloveroaste säilyy ennallaan. Jos $a>b$ (tulojen muutos on suhteellisesti suurempi kuin vähennysten muutos) $d'>d$, eli tuloveroaste nousee. Tämä on seurausta siitä, että

$$\frac{bV}{aY} < \frac{V}{Y} \text{ ja } \frac{bW}{aY} < \frac{W}{Y}$$

Vastaavasti jos $a<b$ (tulojen muutos on suhteellisesti pienempi kuin vähennysten muutos) $d'<d$, eli tuloveroaste laskee.

Kunnallisverotuksessa verotettavaan tuloon sovelletaan em. yhtälöissä kuvattua suhteellista verokantaa. Valtionverotuksessa sen sijaan vero määräytyy progres-

siivisen tuloveroasteikon mukaan. Tällöin tuloveroaste nousee verotettavan tulon noustessa, eli kun tulo lisääntyy suhteellisesti enemmän kuin vähennykset. Jos tuloveroasteikossa

B_i = tuloluokan alaraja

m_i = tuloluokan marginaaliveroprosentti

T_i = vero tuloluokan alarajan kohdalla

ja i kuvaa tuloveroasteikon tuloluokkaa, valtionvero muodostuu tulovälillä $(Y - V \geq B_i)$ ja $(Y - V \leq B_{i+1})$ seuraavasti

$$T = T_i + m_i(Y - V - B_i) \quad (5)$$

Ensimmäisen tuloluokan alarajalla T_1 on 8 (euroa).²² Kun $Y - V = B_1$, jälkimmäinen termi saa arvon nolla, jolloin myös T on 8. Verotettavan tulon ylittäessä tuloluokan alarajan, aina siihen asti kun verotettava tulo on enintään B_2 , valtionveroksi muodostuu $T = T_1 + m_1(Y - V - B_1)$. Kun verotettava tulo on B_2 , tuloveroasteikon mukainen vero on $8 + 0,065(23\,900 - 16\,100) = 515$ euroa. Tämä on samalla vero toisen tuloluokan alarajalla. Toisessa tuloluokassa ($i=2$) tuloluokan ylärajalle asti $T = T_2 + m_2(Y - V - B_2)$. Jos nyt verotettava tulo on B_3 , vero on $515 + 0,175(39\,100 - 23\,900) = 3\,175$ euroa, mikä on puolestaan veron määrä kolmannen tuloluokan alarajalla. Vero muodostuu vastaavalla tavalla muissakin tuloluokissa.

Jos tulot, vähennykset ja euromääräiset veroparametrit (tuloveroasteikon tulorajat ja vero ensimmäisen alarajan kohdalla) muuttuvat kertoimen a mukaisesti, saadaan valtionveroksi

$$T = aT_i + m_i(aY - aV - aB_i) = a(T_i + m_i(Y - V - B_i)) \quad (6)$$

Toisin sanoen kun tulot ja vähennykset muuttuvat samassa suhteessa, myös valtionvero muuttuu suhteellisesti yhtä paljon. Kun yhtälö toteutuu ensimmäisessä tuloluokassa, vero muiden tuloluokkien alarajoilla muuttuu myös kertoimen a mukaisesti. Tällaisessa tilanteessa progressiivinen tuloverojärjestelmä toimii samoin kuin suhteellinen tuloverojärjestelmä.

²² Tässä esitetyt numeeriset arvot ovat vuoden 2012 tuloveroasteikon mukaisia.

Liite 2: Veroperusteiden indeksitarkistukset

Liitteessä 1 todettiin, että jos ansiotulot ja verovähennykset muuttuvat suhteellisesti yhtä paljon, verot (ja myös veronluonteiset maksut) muuttuvat vastaavalla tavalla, jolloin tuloveroaste säilyy ennallaan. Seuraavaksi tarkastellaan, miten veroperusteita tulee muuttaa, jotta vähennykset ja verot muuttuvat kyseisellä tavalla.

Veroperusteet ovat parametreja, joita käytetään verotuksen laskentaohjelmissa. Ne ovat rahamääräisiä lukuja, kertoimia, jako-osuuksia ja prosenttilukuja. *Euro-määräisillä veroperusteilla* tarkoitetaan rahamääräisiä parametreja.

Verovähennysten laskukaavat muodostuvat tavanomaisista kerto-, jako-, vähennys- ja yhteenlaskuista. Tällaiset yksinkertaiset vähennysten laskukaavat ovat edellytys sille, että verojärjestelmä on ymmärrettävä, selkeä ja läpinäkyvä.²³ Toisin sanoen jos

Y = tulo

R = jokin tuloaraja

x = kerroin tai prosenttiluku

vähennykset muodostuvat seuraavista laskutoimituksista tai niiden yhdistelmistä:

$$xY; \frac{Y}{x}; Y - R; Y + R$$

Havaitaan, että jos tällaisen laskukaavan tuloa Y ja euromääräisiä parametreja R (x ei ole euromääräinen parametri) muutetaan tietyn kertoimen mukaan, sen tulos, ja samalla koko vähennys, muuttuvat samassa suhteessa. Tämä ominaisuus toteutuu periaatteessa kaikissa vähennyksissä, jotka määräytyvät tulojen mukaan riippumatta tulotasosta tai siitä, minkälaisesta tulosta on kyse.

Jos esimerkiksi veronalainen tulo luonnollisten vähennysten jälkeen on 10 000²⁴, kunnallisverotuksen eläketulovähennys, X, lasketaan yhtälön (7) mukaisesti.

$$X = ((1,37 \times 7303,56) - 1480) - \left(\frac{55}{100} \times (10000 - (1,37 \times 7303,56) - 1480)\right) \quad (7)$$

jossa 7 303,56 on täysi kansaneläke vuodessa ja 1 480 vuoden 2009 tasoinen perusvähennyksen enimmäismäärä vuodessa. Havaitaan, että jos kyseisiä euromääräisiä veroperusteita (1,37 on kerroin ja 55/100 prosenttiluku) muutetaan samalla

²³ Vähennysten yhteisvaikutuksia voi silti olla vaikea hahmottaa.

²⁴ Oletetaan, että myös luonnolliset vähennykset muuttuvat ansiotulojen suhteessa. Esimerkin numeroarvot ovat vuoden 2012 veroperusteita.

kertoimella kuin tuloa 10 000, yhtälön (sulkujen sisällä olevat) osatekijät, ja koko vähennys, muuttuvat samassa suhteessa. Yhtälössä X saa arvon 7 721,50 euroa. Jos tuloa ja euromääräisiä veroperusteita korotetaan esimerkiksi 2,4 prosentilla, X korottuu 2,51 prosenttia (7 915,00 euroa). Pieni ero syntyy siitä, että täyden eläkevähennyksen määrä (1,37x7 303,36)-1 480) pyöristetään seuraavaan täyteen kymmeneen euroon.

Simulointimallilla on tehty esimerkkilaskelmia siten, että palkkatuloa ja viran puolesta tehtäviä vähennyksiä on korotettu 2,4 prosenttia, Suhteellisten verojen ja maksujen prosentit on pidetty ennallaan. Havaittiin, että kaikki vähennykset, verotettavat tulot, verot ja maksut lisääntyvät myös 2,4 prosenttia sillä tuloalueella, jolla vähennyksiä myönnetään, verotettavaa tuloa muodostuu sekä veroja ja maksuja maksetaan.²⁵ Tuloveroasteet säilyvät siten kaikilla tulotasoilla ennallaan. Tulokset ovat samanlaisia, jos palkkatulojen sijasta muutetaan eläke- tai päivärahatuloja.

Kaikki vähennykset eivät kuitenkaan muutu tulojen muuttuessa, vaan määräytyvät verovelvollisten erityisten kustannusten perusteella. Tällaisia ovat esimerkiksi kotitalousvähennys ja korkovähennys, joiden laskentaperusteina ovat tehdystä työstä maksettu korvaus ja maksetut korot. Myös luonnolliset vähennykset, kaavamaisesti laskettua tulonhankkimisvähennystä lukuun ottamatta, eivät yleensä muutu tulojen mukaisesti. Tällaiset vähennykset aiheuttavat poikkeaman edellä kuvatusta periaatteesta. Niiden merkitys, keskeisiä tulonhankkimiskuluja (kuten työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksuja ja matkakuluja) lukuun ottamatta, on kuitenkin kohtuullisen vähäinen.

Empiirisellä aineistolla on tehty laskelma, jossa vuoden 2012 ansiotuloja on korotettu 2,4 prosenttia ja euromääräisin veroperusteisiin on tehty samansuuruiset indeksitarkistukset (Taulukko 7). Laskelmassa on käytetty paitsi simuloituja myös suoraan aineistosta haettuja tietoja, joista merkittävimpiin on tehty vastaavat indeksitarkistukset. Tulos on pitkälti sama kuin edellä. Verot ja maksut lisääntyvät samassa suhteessa kuin tulot, ja keskimääräinen tuloveroaste säilyi ennallaan.

²⁵ Tällaisten tulosten esittäminen graafisesti ei ole havainnollista, koska kaikki muutokset ovat samoja, satunnaisia pieniä poikkeuksia lukuun ottamatta.

Taulukko 7. Tulojen, vähennysten, verojen ja veroasteen muutokset, kun vuoden 2012 ansiotuloja ja veroperusteita on korotettu 2,4 prosenttia, %

	Muutos-%
Ansiotulot	2,4
Tulonhankkimisvähennys	2,3
Matkakuluvähennys	2,4
Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksuvähennys	2,4
Työtulovähennys	2,4
Eläketulovähennys valtionverotuksessa	2,4
Ansiotulovähennys kunnallisverotuksessa	2,4
Perusvähennys kunnallisverotuksessa	2,4
Eläketulovähennys kunnallisverotuksessa	2,4
Vähennykset yhteensä, valtionverotus	2,3
Vähennykset yhteensä, kunnallisverotus	2,4
Verotettava ansiotulo, valtionverotus	2,4
Verotettava ansiotulo, kunnallisverotus	2,4
Progressiivinen tulovero	2,4
Kunnallisvero	2,4
Kirkollisvero	2,4
Sairaanhoitomaksu	2,4
Työeläkemaksu	2,4
Työttömyysvakuutusmaksu	2,4
Päivärahamaksu	2,4
Ansiotulojen tuloveroaste, %	0,0

Liite 3: Ostovoiman muutoksen laskeminen

Ostovoimaan vaikuttavat nimellistulojen, inflaation ja tuloverotuksen muutokset. Eräs tapa laskea näiden vaikutus ostovoimaan on verrata vuoden 2012 käytettävissä olevaa tuloa (laskettu vuoden 2012 veroperusteilla) vuoden 2013 käytettävissä olevaan tuloon (laskettu vuoden 2013 veroperusteilla) siten, että viimeksi mainittu tulo saatetaan vuoden 2012 rahanarvoa vastaavaksi deflatoimalla se arvioitujen inflaation mukaisesti.²⁶

Vastaava ostovoimalaskelma voidaan tehdä käyttäen ns. reaaliuutoskerrointa, joka kuvaa yleisesti rahamääräisten arvojen prosentuaalista reaaliuutosta.²⁷ Vuosien 2012 ja 2013 reaaliuutos saadaan yhtälön (8) mukaisesti

$$Kr \frac{Arvo1}{Arvo2} = \frac{Ind1}{Ind2}, \text{ jossa} \quad (8)$$

Kr = reaaliuutoskerroin

Arvo1 = tulo 2012

Arvo2 = tulo 2013

Ind1 = elinkustannusindeksin pisteluku 2012

Ind2 = elinkustannusindeksin pisteluku 2013

Reaaliuutoskerrointa voidaan soveltaa päätösperäisten vero- ja etuusperusteiden vaikutuslaskelmiin siten, että Arvo1 vastaa vertailulaskelman käytettävissä olevia tuloja ja Arvo2 muutoslaskelman vastaavia tuloja. Elinkustannusindeksin pistelukujen sijasta hintatason kehitys voidaan laskea suoraan sen suhteellisenä muutoksena (2,2 %) seuraavasti

$$Kr = \frac{Arvo2}{Arvo1} \times \frac{100}{102,2}$$

Ostovoiman muutos prosentteina saadaan vähentämällä reaaliuutoskerroimesta yksi ja kertomalla tulos sadalla.

²⁶ Esim.. Lehtinen, Teemu (9.1.2013) on laskenut tällä tavalla keskipalkkaisen henkilön ostovoimakehityksen vuosina 2000-2013, http://www.veronmaksajat.fi/File/60dd1b3b-8506-4bb8-a356-5531de3b842e/Palkansaajan_ostovoima_2000_2013.pdf

²⁷ Karjalainen, Leila (1999): Optimi – matematiikkaa talouselämän ammattilaisille.

Liite 4: Esimerkkejä indeksitarkistuksista

Taulukossa 8 on esitetty yksinkertaisilla esimerkeillä liitteissä 1-3 kuvattuja havaintoja siitä, miten tulojen muutokset ja euromääräisten veroperusteiden indeksitarkistukset vaikuttavat tuloveroasteeseen, veronkevennyksen tai -kiristymisen suuruuteen ja ostovoimaan. Oletetaan (sarake A), että vuonna 2012 veronalainen ansiotulo on 40 000 euroa, valtion- ja kunnallisverotuksessa tulosta tehtävä vähennys 5 000 euroa sekä kunnallisveroaste 20 prosenttia. Valtion tulovero on tällöin 2 458 euroa²⁸, kunnallisvero 7 000 euroa ja tuloveroaste 23,64 %. Veron jälkeinen nettotulo (käytettävissä oleva tulo) on 30 543 euroa.

Taulukko 8. Tulojen ja veroperusteiden muutosten vaikutus veroihin, tuloveroasteeseen ja ostovoimaan

	A	B	C	D
	2012	2013	2013	2013
	tulo=2012	tulo=2012infl.	tulo=2012ati	tulo=2012ati
	per=2012	per=2012infl.	per=2012ati	per=2012infl.
Veronalainen ansiotulo, €	40 000	40 880	40 960	40 960
- tulon muutos, %		2,20	2,40	2,40
- vähennys tulosta (w+kv), €	5 000	5 110	5 120	5 110
- vähennyksen muutos, %		2,20	2,40	2,20
Verotettava tulo (w+kv), €	35 000	35 770	35 840	35 850
- verotettavan tulon muutos, %		2,20	2,40	2,43
Valtion tulovero, €	2 458	2 512	2 516	2 526
- tuloveron muutos, %		2,20	2,39	2,77
Kunnallisvero-%	20	20	20	20
Kunnallisvero, €	7 000	7 154	7 168	7 170
- tuloveron muutos, %		2,20	2,40	2,43
Tuloveroaste, %	23,64	23,64	23,64	23,67
Tuloveroasteen muutos, %-yks.		0,00	0,00	0,03
Verot yhteensä (w+kv), €		9 666	9 684	9 696
Verot, €		9 666	9 684	
- veronkevennys (+) ja -kiristys (-), €		0	0	12
Nimellinen ansiotason muutos, %		2,20	2,40	2,40
Verojen jälkeinen nettotulo, €	30 543	31 214	31 276	31 264
- nettotulon muutos, €		672	733	722
- nettotulon muutos, %		2,20	2,40	2,36
Reaalinen ansiotason muutos, %		0,00	0,20	0,20
Ostovoiman muutos, %		0,00	0,20	0,16

Jos vuonna 2013 (sarake B) tulo nousee ennustetun inflaation mukaisesti 2,2 prosenttia ja euromääräisiin veroperusteisiin (tässä vähennyksen ja tuloveroasteikon parametrit) tehdään vastaavat indeksitarkistukset, verotettava tulo ja kaikki verot lisääntyvät myös 2,2 prosenttia. Tuloveroaste säilyy ennallaan, eli verotus ei kevene eikä kiristy. Myös reaalinen ansiotaso ja reaalinen käytettävissä oleva tulo (ostovoima) säilyy ennallaan.

²⁸ Valtion tulovero on laskettu vuonna 2012 voimassa olevan tuloveroasteikon mukaan. Muissa tapauksissa (B-D) se on laskettu indeksitarkistetusta asteikosta.

Jos tulo nousee (sarake C) ennustetun ansiotasoindeksin mukaisesti 2,4 prosenttia ja euromääräisiin veroperusteisiin tehdään vastaavat tarkistukset, verotettava tulo ja verot muuttuvat kuten edellä ja tuloveroaste säilyy ennallaan. Tässä tapauksessa reaalin ansiotaso ja ostovoima kuitenkin lisääntyvät, koska ansiotason nousu ylittää hintojen nousun.

Jos tulo lisääntyy (sarake D) ansiotasoindeksin mukaan 2,4 prosenttia, mutta veroperusteisiin tehdään vain inflaatiotarkistukset, verotettava tulo ja verot nousevat tuloja enemmän. Samalla tuloveroaste nousee (0,03 prosenttiyksikköä) ja verotus kiristyy määrällisesti (12 euroa). Ansiotulo lisääntyy reaalisesti yhtä paljon kuin vaihtoehdossa C, mutta verotuksen kiristyessä ostovoima lisääntyy tuloja vähemmän.

VATT MUISTIOT SARJASSA ILMESTYNEET JULKAISUT
IN VATT MIMEO SERIES PUBLISHED PUBLICATIONS

11. Honkatukia Juha: Puolustusvoimien kansantaloudelliset vaikutukset. Helsinki 2010.
12. Harjunen Oskari – Saarimaa Tuukka – Tukiainen Janne: Kuntaliitosten syntyyn vaikuttavat tekijät. Helsinki 2010.
13. Kröger Outi: Suomen verotus kansainvälisessä vertailussa. Helsinki 2011.
14. Harjunen Oskari – Saarimaa Tuukka. Kuntarakenne paikkatietomenetelmien näkökulmasta. Helsinki 2011.
15. Jokimäki Hanna: Hyvinvointipalvelut osana kotitalouksien hyvinvointia. Helsinki 2011.
16. Hämäläinen Kari – Moisio, Antti: Kainuun hallintokokeilun kustannusvaikutukset. Helsinki 2011.
17. Rauhanen Timo: Verotuet Suomessa 2009–2012. Helsinki 2011.
18. Grönberg Sami – Kosonen Tuomas: Kehitysalueiden korotettujen poistojen vaikuttavuus. Helsinki 2011.
19. Pursiainen Heikki – Saxell Tanja – Tukainen Janne: Asfalttikartellin vahinkojen arviointi – vastauksia kritiikkiin. Helsinki 2012.
20. Ropponen Olli: Yrittäjän verotuksen arviointi – mallikehikko ja simulointituloksia. Helsinki 2012.
21. Kosonen Tuomas – Ropponen Olli: Makeisvero - tehokasta kulutusverotusta vai kulutuskäyttäytymisen ohjausta? Helsinki 2012.
22. Kari Seppo: Miksi yritykset eivät reagoi korotettuihin poistoihin? Helsinki 2012.
23. Saarimaa Tuukka – Harjunen Oskari: Ikärakenne kuntien valtionosuusjärjestelmässä: laskennalliset kustannukset sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä esi- ja perusopetuksessa. Helsinki 2012.
24. Lyytikäinen Teemu – Saarimaa Tuukka: Kuntien ja valtion verotussuhteet: kiinteistöveroprosenttien alarajojen nostot 2000-luvulla. Helsinki 2013.
25. Vartiainen Juhana: Makroekonomisk politik inom och utanför EMU – en kort tankeram. Helsinki 2013.
26. Kuusi Osmo: Tulevaisuuden vihreät ammatit ja ilmastonmuutoksen vastahakoinen hyväksyminen. Helsinki 2013.
27. Pursiainen Heikki: ATVA-työryhmän kustannus-hyötykehikon arvio. Helsinki 2013.
28. VATT-työryhmä: Verotuksen ja sosiaaliturvan työllisyysvaikutukset – Vuoden 2012 muutosten arviointia. Helsinki 2013.
29. Honkatukia Juha – Simola Antti: Puurakentamisen yhteiskunnalliset vaikutukset. Helsinki 2013.
30. Rauhanen Timo: Terveellisten elintapojen taloudelliset ohjauskeinot. Helsinki 2013.
31. Grönberg Sami: Inflaation vaikutus investointi- ja säästämiskannustimiin. Helsinki 2013.

VALTION TALOUDELLINEN TUTKIMUSKESKUS
STATENS EKONOMISKA FORSKNINGSCENTRAL
GOVERNMENT INSTITUTE FOR ECONOMIC RESEARCH

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus
Government Institute for Economic Research
P.O.Box 1279
FI-00101 Helsinki
Finland

www.vatt.fi

ISBN 978-952-274-070-0 (PDF)
ISSN 1798-0321 (PDF)